

تشکیل کارگروه اقتصاد دانش بنیان

رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس از تشکیل کارگروهی بین کمیسیون اقتصادی و معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری برای رونق اقتصاد دانش بنیان خبر داد. به گزارش تسنیم، محمدرضا پور ابراهیمی روز گذشته گفت: در نشست کمیسیون اقتصادی مجلس با حضور سورنا ستاری معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و معاونان

وی گزارشی از وضعیت شرکت‌های دانش بنیان ارائه شد. براین اساس سهم دانش بنیان از اقتصاد ایران حدود ۴۰۰ هزار میلیارد تومان است که بسیار کوچک است. رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس با بیان اینکه در این جلسه توافق‌هایی نیز صورت گرفت، ادامه داد: مصوبه جهش تولید دانش بنیان در حال طی مراحل پایانی خود

جوادفراهانی | یکی از واژه‌های کلیدی در نام سال که از سوی رهبر انقلاب انتخاب شده است، واژه «دانش بنیان» است. این واژه که در حقیقت به‌عنوان یکی از ویژگی‌های اقتصاد مد نظر رهبر انقلاب مطرح شده، خود از مختصات

و جایگاه ویژه‌ای در ادبیات اقتصادی بر خوردار است. دانش بنیان‌ها به‌واسطه ابتنا بر علم و دانش عموماً گرفتار تحریم یا دیگر مضایق حوزه اقتصاد نمی‌شوند. همچنین باتوجه به رویکرد دانشی که در اقتصاد این حوزه جاری است، عموماً فرایند کار

است و در هفته‌های آینده پس از تأیید در شورای نگهبان به عنوان قانون ابلاغ خواهد شد؛ باید این ظرفیت را برای تولید و اقتصاد کشور به کار گرفت. پورابراهیمی موضوع پذیرش شرکت‌های دانش بنیان در بورس را دومین موضوع بررسی شده در جلسه امروز دانست و اضافه کرد: به دلیل محدودیت‌های موجود مقرر شد از ظرفیت کمیسیون

به شکلی پیش می‌رود که کمترین هزینه و بیشترین سود نصیب بنگاه اقتصادی شود. مع‌الوصف هنوز هم آنچنان که باید و شاید اقتصاد دانش بنیان در کشور مان جایگاه ویژه‌ای ندارد. به‌سراغ دکتر شهریار شفیعی، مدیر گروه فناوری برندسازی

اقتصادی برای حضور این شرکت‌ها در بورس و تأمین مالی آن‌ها در بازار سرمایه استفاده شود. وی راه‌اندازی مجموعه بزرگ شرکت مخاطره‌پذیر را دیگر موضوع بررسی شده در این نشست برشمرد و تصریح کرد: به پیشنهاد کمیسیون اقتصادی مقرر شد شرکت مخاطره‌پذیر نیز در بازار سرمایه پذیرفته شود.

مدیر گروه فناوری برندسازی (BrandTech) در گفت‌وگو با قدس مطرح کرد

آموزش و نیروی کار ماهر، پیش‌زمینه توسعه دانش بنیان‌ها

در ابتدا اجازه بدهید

نگاهی اجمالی داشته باشیم به ارتباط نام‌گذاری سال ۱۴۰۱ و شرکت‌های دانش بنیان و نقاط قوت و ضعف کشور در این زمینه. به‌نظر شما ورود واژه دانش بنیان به شعار سال چه اثری دارد و در حال حاضر چه جایگاهی در عرصه دانش بنیان داریم؟ نام‌گذاری امسال به نام شرکت‌های دانش بنیان کاری بسیار فرخنده و هوشمندانه و درست و دقیق بوده است؛ بنابراین فارغ از اینکه بخوایم نگاه سیاسی به قضیه داشته باشیم، باید قدردان این نگاه درست و دقیق باشیم، اما به‌هرروی، برخلاف آمارها اگر بخوایم واقع بین باشیم، تاکنون عملکرد چندان درخشانی در این عرصه نداشته‌ایم و حتی اگر نگاهی آماری در مقایسه با کشورهای منطقه داشته باشیم در بسیاری زمینه‌های این عرصه از آن‌ها نیز عقب‌تر هستیم، چه رسد به آنکه بخوایم کارایی آن را نیز ارزیابی کنیم. یک‌بار ما می‌خواهیم آماری ارائه دهیم و می‌گوییم مثلاً فلان مقدار بودجه و هزینه برای عرصه شرکت‌های دانش بنیان اختصاص داده شد، مجوز داده شد و حمایت شد، خوب این‌ها روی کاغذ است و همه نسبت به آن آگاهیم و صرفاً آماری بیش نیست، اما به‌صورت واقعی فقط در حد همین تخصیص بودجه بوده و عملاً خروجی نداشته است. ما نه فقط در سطح جهانی در این عرصه عقب هستیم که حتی در سطح منطقه نیز نسبت به کشورهای مختلف عقب هستیم، ولی با وجود این، نگاه مثبت به این عرصه در سال جدید می‌تواند بسیار نتیجه‌بخش باشد. البته اگر به خروجی هزینه‌ها توجه شود.

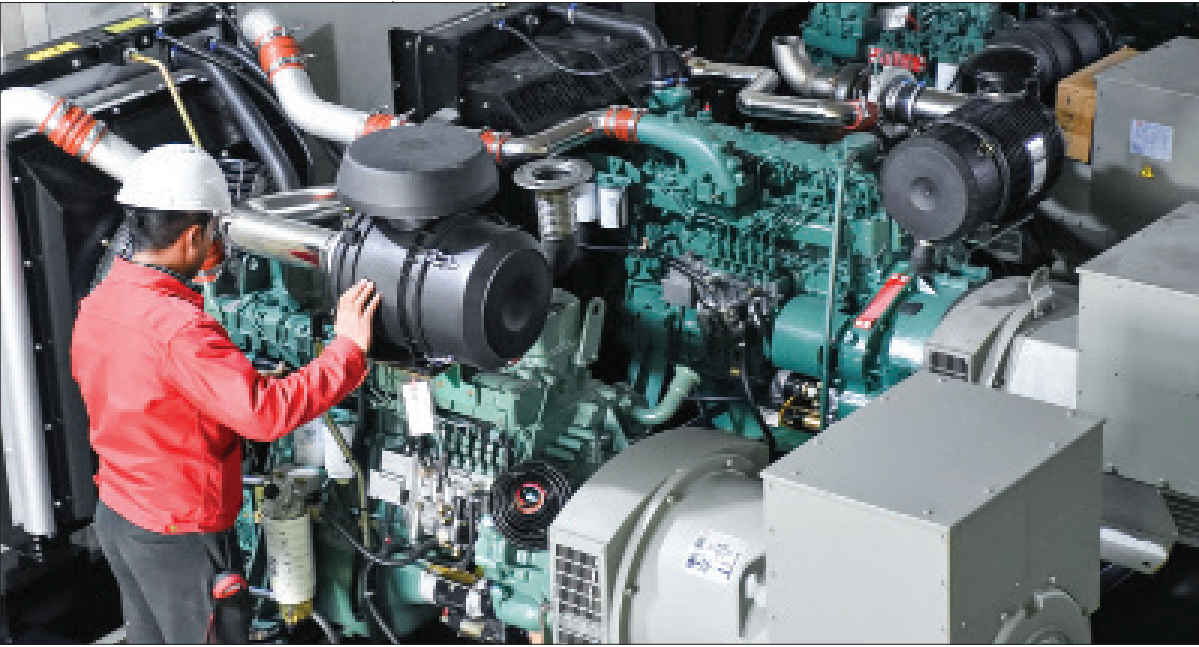
چرا باوجود اختصاص بودجه و هزینه در سال‌های گذشته پیشرفت قابل توجهی در این عرصه نداشته‌ایم؟

بی شک بخشی از این عقب ماندگی به عدم ارتباط اقتصادی ایران با جهان به دلیل تحریم‌های ظالمانه بازمی‌گردد؛ چراکه امروز نمی‌توان یک اقتصاد را بدون رابطه با دیگران توسعه داد و اقتصادها در سطح جهان به یکدیگر وصل هستند. دومین دلیل عقب ماندگی کشور در عرصه توسعه شرکت‌های دانش بنیان، نبود فناوری‌های لازم است، ما فناوری‌های برتر را نداریم. همچنین در سال‌های گذشته تولید ما رشد نکرده است که اقتصاد ما و به تبع آن شرکت‌های دانش بنیان ما رشد کنند، اقتصاد

ما محدود شده و ما نمی‌توانیم از شرکت‌های کوچک‌تر حمایت کنیم و حتی به‌گونه‌ای نبوده که شرکت‌های بزرگ‌تر به کمک شرکت‌های کوچک‌تر بیایند، بلکه خودشان را رشد داده و اجازه رشد به کوچک‌ترهای دانش بنیان را نداده‌اند.

چرا دانش بنیان‌ها در اقتصاد کشور مهم هستند؟

در گذشته‌های دور یعنی دوره نادرشاه و پیش از آن عامل توسعه، تولید و رشد اقتصادی، کشاورزی و پیشه‌وران بودند نه صنعتگران؛ اما بعدها که انقلاب صنعتی رخ داد، عامل رشد اقتصاد و تولید، امور صنعتی بوده‌اند، بنابراین ما امروز نمی‌توانیم بخوایم اقتصادمان رشد

کند، اما به فناوری‌های روز دسترسی نداشته باشیم. فناوری‌های روز یعنی همین تولیدات و پژوهش‌های دانش بنیان که می‌خواهند اقتصاد را شکل دهند و سبب مزیت رقابتی شوند. ساده‌ترین مثال برای این عرصه، استفاده از فناوری‌های نوین در زمینه باغداری و کشاورزی است که بسیاری از کشورها در این زمینه پیشرفت خوبی داشته‌اند، اما ما هنوز در بیشتر موارد به روش سنتی کشاورزی می‌کنیم و از آنجایی‌که از فناوری‌های روز استفاده نمی‌کنیم با مشکل بی‌آبی مواجه هستیم و بیشتر آب ما هدر می‌رود. بنابراین ما بدون مسلح شدن به دانش‌های روز که همین شرکت‌های دانش بنیان تولید می‌کنند

تولید دانش بنیان عین عدالت‌گرایی

دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی اظهار کرد: تولید دانش بنیان عین عدالت‌گرایی است. حجت‌الاسلام سعیدرضا عاملی ادامه داد: تولید باید دانش بنیان و مبتنی بر تخصص و متناسب با حوزه‌های نیاز منطقی جامعه باشد، بنابراین تولید، تنها شامل تولید صنعتی نیست، بلکه همه تولیدهای فکری، اجتماعی، خدماتی، صنعتی، کشاورزی و ... مصادیق تولید هستند و باید تولید دانش بنیان باشد و متخصصان محور تولید کشور جایگاه تعریف شده پیدا کنند.

پرونده

در حاشیه

نشست مجازی با موضوع دانش بنیان

نشست علمی تخصصی «تولید و اقتصاد دانش بنیان» به صورت مجازی توسط مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری، برگزار می‌شود. نشست علمی تخصصی با عنوان «تولید و اقتصاد دانش بنیان» امروز ساعت ۱۰ الی ۱۲ ظهر، توسط اداره کل آموزش و ترویج مرکز پژوهش‌های توسعه و آینده‌نگری برگزار می‌شود. این نشست، شصت و نهمین نشست علمی- تخصصی با مدیریت علمی امیر خالصی، سرپرست امور اقتصاد کلان سازمان برنامه و بودجه کشور و با سخنرانی دکتر حسن جلیلی، عضو هیئت علمی دانشگاه تهران و دکتر علی حسین پور، پژوهشگر حوزه نوآوری و مدرس دانشگاه، با مشارکت فعال نمایندگان دستگاه‌های اجرایی، اندیشکده‌ها، فعالان و تصمیم‌سازان کشور برگزار خواهد شد.

دارد از همین رو در رتبه‌بندی‌های جهانی شاخصی تحت عنوان «دانش بنیان» برای مقایسه این شرکت‌ها با یکدیگر وجود ندارد. تنها معیار مشخص و نزدیک به این حوزه «نوآوری» است. از این رو می‌توان جایگاه بین‌المللی ایران را در این حوزه که به نوعی بخشی از دانش بنیان بودن را با خود یدک می‌کشد، ارزیابی کرد. با این توضیح جمهوری اسلامی ایران با رتبه ۶۰ در سال ۲۰۲۱ جایگاه خود را نسبت به سال ۲۰۲۰ هفت رتبه بهبود داده است. این رتبه، مرهون بهبود وضعیت کشور در شاخص‌های مرتبط با تحقیق و توسعه، تولید با فناوری پیشرفته و مالکیت فکری (ثبت اختراع و طرح‌های صنعتی) است. ایران در بین ۱۰ کشور منطقه آسیای میانه و جنوبی از نظر رشد شاخص‌ها نسبت به سال قبل رتبه دوم را کسب کرده است. در این منطقه، هند (با رتبه ۴۶ جهانی)، ایران (رتبه ۶۰) و قزاقستان (رتبه ۷۹) به ترتیب رتبه‌های اول تا سوم را کسب کرده‌اند. این گزارش با مطالعه ۱۳۲ کشور جهان تنظیم شده است. سایر کشورهای منطقه و رتبه جهانی آن‌ها را هم به‌شکل زیر می‌توان در این گزارش مشاهده کرد: قیرقیزستان رتبه ۹۸، تاجیکستان رتبه ۱۰۳، ازبکستان رتبه ۸۶، افغانستان – بنگلادش رتبه ۱۱۶، نپال رتبه ۱۱۱ و پاکستان رتبه ۹۹.

در این نوشتار از محتوای تهیه شده در گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس با عنوان «مروری بر تاریخچه، رویکردها و تجارب پنج کشور منتخب در راستای استقرار اقتصاد دانش بنیان»، گزارش شاخص جهانی نوآوری ۲۰۲۱ سازمان جهانی مالکیت فکری WIPO و همچنین محتوای موجود در تارنمای معاونت علمی فناوری ریاست جمهوری استفاده شده است.

گزارش

مروری آماری بر اوضاع دانش بنیان در ایران

در ابتدای مسیر پیشرفت

اقتصاد دانش بنیان و توسعه صنعتی تدوین می‌شود که در مورد کشور فنلاند و کره جنوبی – به عنوان دو کشور برتر در زمینه اقتصاد دانش بنیان – به وضوح این موارد را می‌توان مشاهده کرد.

۳- ضرورت توجه به اکوسیستم اقتصاد دانش بنیان و تمرکز ویژه بر بازیگران مختلف این اکوسیستم از جمله نهادهای حمایتی و تأمین مالی، دولت، بنگاه‌های بزرگ و کوچک، دانشگاه‌ها و حتی تا حدودی جامعه است. بررسی تجربه این کشورها نشان می‌دهد تنها با سیاست‌گذاری درست و صحیح می‌توان زمینه‌را برای تغییر پارادایمی در اقتصاد کشورمان فراهم کرد تا بتوانیم خود را از جایگاهی که اکنون در آن قرار گرفته‌ایم کنده و به مدارج بالای جدول اقتصادهای دانش بنیان صعود کنیم.

■ **وضعیت امروز دانش بنیان در ایران** در مجموع بنگاه‌های اقتصادی موجود در کشور، تنها حدود ۶ هزار و ۷۰۰ شرکت دانش بنیان

مر ترضی اسماعیلی | صحبت از اقتصاد دانش بنیان این روزها نقل مجالس علمی و اقتصادی شده است. در تعریف این عبارت گفته شده اقتصاد دانش بنیان به این معنی است که دانش و فناوری پیشرفته، نقش آفرینی فراوان و کاملی در همه عرصه‌های تولید داشته باشد.

بنا بر این معنا باید چنین در نظر گرفت که اقتصاد یا بخشی از یک اقتصاد دانش بنیان محسوب می‌شود که دانش در همه بخش‌های آن مبنای تصمیم‌گیری باشد. فرض کنید یک کارخانه کفش بنا دارد از اقتصاد سنتی به سمت اقتصاد دانش بنیان حرکت کند، آیا این فقط به‌معنای تغییر تجهیزات اتش از سنتی به مدرن است؟ براساس تعریف اقتصاد دانش بنیان، پاسخ خیر است. در واقع این کارخانه زمانی می‌تواند بگوید من دانش بنیان شده‌ام که از طراحی محصولات و انتخاب مواد اولیه گرفته تا تجهیزات خط تولید و بسته‌بندی و توزیع و حتی بازاریابی اش را به شکل علمی انجام دهد.

ارکان اقتصاد دانش بنیان

با ذکر این مثال حال باید ببینیم ارکان اقتصاد دانش بنیان را چه نکاتی تشکیل می‌دهد.

۱- **شاخص نوآوری**: یک سیستم ابداع و نوآوری کارآمد متشکل از بنگاه‌ها، مراکز تحقیقاتی، دانشگاه‌ها، اتاق‌های فکر و سایر سازمان‌هایی است که می‌توانند با بهره‌گیری از ذخایر دانش جهانی آن رامطابق با نیازهای خود بومی‌سازی کنند و در نهایت راه‌حل‌های فناورانه جدید ارائه دهند.

۲ **شاخص آموزش**: نیروی کاری آموزش دیده و ماهر که قادر به ایجاد اشتراک گذاری و استفاده

مؤثر از دانش باشد.
۳ **شاخص ICT**: زیرساخت‌های ارتباطات و فناوری اطلاعات مدرن و قابل دسترس به‌عنوان کاتالیزوری برای برقراری ارتباطات مؤثر، انتشار